

Fatih KÜÇÜKKARACA (*)

KISA MESAJ (SMS) YOLUYLA GERÇEKLEŞTİRİLECEK YARDIM KAMPANYASINDA TOPLANAN BEDELLERİN KDV ve ÖİV KARŞISINDAKİ DURUMU

1 - GİRİŞ

Çağımız teknoloji çağı. Bazen yeniliklere ayak uydurmak biz gençler için bile çok zor oluyor. Hal böyle olunca, teknolojinin tüm yenilikleri hayatımızın hemen hemen her yerinde kullanılıyor. Günümüz toplumunun en fazla zaman ayırdığı ve en çok takip ettiği teknolojik alet ise televizyonlar. Bu yüzden, pazarlama taktiklerinin ve insanlara ulaşmanın en kolay yolu da televizyonlardan geçiyor.

Her ne zaman bir doğal afet olsa ya da yurdumuzun özellikle doğu illeriyle ilgili bir yardım kampanyası yapılsa; değişik televizyon kanallarında, farklı sanat dallarında, meşhurlaşmış ünlüleri yardım kampanyaları organize ederken görüyoruz. Bu tür bağış kampanyalarında, iki türlü bağış yapma seçeneği karşımıza çıkıyor: Kişilerin direkt olarak banka hesap numaralarına bağışlamak istedikleri tutarları yatırmaları ya da Türkiye’de yer alan üç farklı GSM operatörlerinden de katılabilecek organizasyona gelir yazılacak maktu tutarda para gönderme taahhüdü içeren kısa mesaj (SMS) göndererek.

Makalemizin ilerleyen bölümlerinde, “Bu türden gönderilen kısa mesaj (SMS)’lardan toplanan bedellerin, KDV ve ÖİV karşısındaki durumu nasıl olacak?” sorusuna cevap bulmaya çalışacağız.

2- KAMPANYA İÇİN GÖNDERİLEN KISA MESAJLARIN ÜCRETLENDİRİLMESİ

Bağış kampanyalarında, kampanyaya katılım mesajı ve operatörün mesajınızın alındığına delalet olan teşekkür mesajı olmak üzere iki adetlik kısa mesaj (SMS) trafiğinin oluştuğu genellemenin yapılması doğru olacaktır. GSM şirketinin şebeke kaynaklarının kullanıldığı, bu trafiğin bedelinin ya kampanyaya katılan abone ya da bağış alan kurum tarafından karşılandığı, anılan bedellerin şirket tarafından karşılanmasının söz konusu olmadığı durumu da en çok karşılaşılan durumdur.

Bağış için cep telefonu kullanıcılarının göndermiş olduğu bir adet kısa mesaj(SMS) iletme ücreti, mesaj gönderen kişiye, bağış için belirlenen maktu Türk Lirası (mesela 5 TL) + 2 teşekkür mesaj kontörü olarak yansıtacaktır. Bağışı organize eden

(*) Vergi Denetmeni

kurumun (bu genellikle bir dernek tüzel kişiliği olmaktadır), hesaplarına doğrudan yansıyacak olan maktu bağış tutarı ayrı bir hesapta blokeli olarak toplanacaktır.

3- YASAL MEVZUAT ve DEĞERLENDİRMELER

23.06.1983 tarih ve 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu'nun 3. maddesinde yardım toplayabilecekler sayılmıştır. Madde hükmü aşağıdaki gibidir.

" Kamu yararına uygun olarak, amaçlarını gerçekleştirmek, muhtaç kişilere yardım sağlamak ve kamu hizmetlerinden bir veya birkaçını gerçekleştirmek veya destek olmak üzere gerçek kişiler, dernekler, kurumlar, vakıflar, spor kulüpleri, gazete ve dergiler yardım toplayabilirler"

Madde hükmü gereğince, yardım kampanyasını tertiplemek isteyen kurumların, bu sayılan kurumlar arasında yer alması gerekmektedir.

Bu bağlamda, ilköğretim okulu yaptırmak amacıyla, yardım toplamak üzere gerçekleştirilecek kampanyalar, yurdumuzun doğu illerinde yaşayan özellikle kız çocuklarının okuryazarlık oranını arttırmak üzere düzenlenen kampanyalar, lösemili çocuklara yardım için düzenlenen kampanyalar gibi çeşitlerini daha da artırabileceğimiz bağış kampanyaları konumuz için örnek olarak gösterilebilir.

2860 sayılı kanunun 5. maddesinde ise yardım toplama şekilleri düzenlenmiş. Bu maddede yer alan **"veya bilgileri otomatik ya da elektronik olarak işleme tâbi tutmuş sistemler kullanmak"** ibaresi, 4.11.2004 tarihli ve 5253 sayılı Kanunun 38 inci maddesiyle eklenmiştir. Bu ibarenin madde metnine eklenmesi suretiyle, kısa mesaj yoluyla bağış toplamının önü açılmıştır.

Düzenlenen bağış kampanyalarında, vergi idaresinin değerlendirmesi gereken kısım, esas

itibariyle bağışçının göndermiş olduğu kısa mesaj (SMS), dolayısıyla faturasına yansıtılacak maktu bağış miktarı ve 2 kısa mesaj karşılığı olan kontörlerin nasıl vergilendirileceğidir. Makalemizin giriş kısmında, maktu tutarın kampanyayı düzenleyen kurumun hesaplarına, herhangi bir şekilde kesinti yapılmadan aktarıldığını, kısa mesaj (SMS) yoluyla harcanan kontörlerin ise bağışçı tarafından ödeneceğini kabul etmiştik. Bu uygulamayı, genel uygulama olarak kabul etmiştik. Şimdi bu tutarların KDV ve ÖİV kanunlarının konusuna girip girmediğine bakarsak;

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1'nci maddesinde, verginin konusunu oluşturan işlemler üç grupta toplanmıştır.

- **Birinci grupta;** ticari, sınaî, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan mal teslimleri ve hizmet ifaları yer almaktadır. Faaliyetin bu gruba girmesi için, ticari, sınaî, zirai ve mesleki faaliyet kapsamında bağımsız ve devamlı olarak yapılması gerekir.

- **İkinci gruba;** Türkiye'ye yapılan her türlü mal ve hizmet ithalatı dâhil edilmiştir. İthalat, genel bir tarzda vergi kapsamına alınmıştır. İthalatı yapan kişinin vergi mükellefi olması, ithalatın mesleki bir faaliyet çerçevesinde gerçekleştirilmesi şart değildir. İster özel isterse kamu kesimi tarafından yapılsın, her türlü mal ve hizmet ithalatı vergiye tabidir.

- **Üçüncü grup işlemler ise,** kanunda "diğer faaliyetlerden doğan teslim ve hizmetler" başlığı altında ifade edilmiştir.

Diğer taraftan, bu üç grupta toplanan söz konusu işlemlerin vergiye tabi tutulması için, işlemlerin Türkiye'de yapılması zorunlu kılınmıştır.

Buna göre, mal teslimi ve hizmet ifasının verginin konusuna girmesi için, belirtilen faaliyetler dâhilinde yapılmış bir "işlemin" bulunması temel koşulu oluşturmaktadır. Başka bir anlatımla, bir

işlemin bulunmadığı durumlarda vergileme yapılması mümkün değildir.

Diğer taraftan; verginin konusunu teşkil eden işlemlerden biri olan hizmeti, maddi özellik taşıyan ve elle tutulabilen mal ve eşyalardan farklı olarak, elle tutulmayan, fakat alımı ve satımı mümkün olan iktisadi çaba olarak tanımlamak gerekir. Katma Değer Vergisi Kanununun 4. maddesinde ise hizmet, teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemler şeklinde tanımlanmış ve bu işlemlerin, bir şeyi yapmak, işlemek, meydana getirmek, imal etmek, onarmak, temizlemek, muhafaza etmek, hazırlamak, değerlendirmek, kiralamak, bir şeyi yapmamayı taahhüt etmek gibi şekillerde gerçekleştirilebileceği belirtilerek, dolaylı bir şekilde tanımlanmış ve hizmet sayılan bazı işlemler belirtilmek suretiyle maddede sayılan ve bunlara benzeyen işlemlerin de hizmet sayılacağı hükme bağlanmıştır.

Ayrıca, Katma Değer Vergisi Kanununun 20'nci maddesinin 1 numaralı bendinde, teslim ve hizmet işlemlerinde, katma değer vergisinin matrahının, bu işlemlerin karşılığını teşkil eden bedel olduğu; 2 numaralı bendinde, bedel deyiminin, malı teslim alan veya kendisine hizmet yapılan veyahut bunlar adına hareket edenlerden bu işlemler karşılığında her ne suretle olursa olsun alınan veya bunlarca borçlanılan para, mal ve diğer suretlerde sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamını ifade edeceği, 24'ncü maddesinin (b) bendine ise ambalaj giderleri, sigorta, komisyon ve benzeri gider karşılıkları ile vergi resim, harç, pay, fon karşılığı gibi unsurların da matraha dâhil bulunduğu hükme bağlanmıştır.

Bağış kampanyası, katılım ve teşekkür olmak üzere iki adet kısa mesajın gönderilmesi ile tamamlanacağından, kampanyaya ilişkin bedel de, bu iki mesaj bedelinin toplamından ibaret olacaktır.

Ayrıca, kampanya için GSM şirketi tarafından, şirket şebekesinin kullanılması ve kampanyaya katılacak olanlara teşekkür mesajının gönderilmesi, şirket tarafından kampanya için sarf edilen çabaların bir göstergesidir.

Öte yandan, GSM şirketinin şebeke kaynaklarının kullanıldığı mesaj trafiğinin bedelinin, şirket tarafından yüklenilmeyip, kampanyaya katılanlar ya da bağış alan kurum tarafından karşılanacak olması, GSM şirketince sarf edilen çabaların şirket menfaatine bir bedelinin olacağına işaret etmektedir.

Özel iletişim vergisi kapsamında yapacağımız değerlendirme ise;

6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 39/a maddesi gereğince, 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu uyarınca, Telekomünikasyon Kurumuyla görev ve imtiyaz sözleşmesi imzalamak veya bu kurumdan ruhsat veya genel izin almak suretiyle, telekomünikasyon alt yapısı kurup işleten veya telekomünikasyon hizmeti sunan işletmecilerin, her nevi mobil telekomünikasyon işletmeciliği kapsamındaki (ön ödemeli kart satışları dâhil) tesis, devir, nakil ve haberleşme hizmetlerinin % 25 oranında özel iletişim vergisine tabi olacağı hükme bağlanmıştır.

4- SONUÇ

Mal teslimi ve hizmet ifasının verginin konusuna girmesi için, belirtilen faaliyetler dâhilinde yapılmış bir "işlemin" bulunması temel koşulu oluşturmaktadır. Başka bir anlatımla, bir işlemin bulunmadığı durumlarda vergileme yapılması mümkün değildir.

Bu sebeple 2860 sayılı yardım toplama kanunu kapsamında, organize edilen yardım kampanyalarında toplanan gelirlerden herhangi bir işleme tabi tutulmaksızın, aynen yardım kampanyasını organize eden kuruma aktarılan maktu bağış

tutarları, herhangi bir mal veya hizmetin karşılığını oluşturmaması nedeniyle katma değer vergisine tabi bulunmamaktadır.

Kampanyanın yapılabilmesi için, GSM şirketinin sarf ettiği çabaların karşılığı olan iki kısa mesaj karşılığı olan kontörlerin, Katma Değer Vergisi Kanunu ile vergiye tabi tutulan hizmetler arasında değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu hizmetin karşılığını teşkil eden bedel, yani katma değer vergisinin matrahı ise, kampanya gelirlerinden, kampanyayı organize eden kuruma aktarılacak kısmın ayrılmasından sonra kalan ve GSM şirketinin (kampanya hizmeti, şebeke kullandırılması, gider karşılığı, pay, vs.) her ne ad altında olursa olsun ticari gelir hesaplarına aktardığı tutar olacaktır.

Bu nedenle, kampanyaya katılacak olanlara faturalandırılacak bedellerden, kampanyayı organize eden kuruma aktarılacak kısımdan artı kalan bedeller üzerinden katma değer vergisinin hesaplanarak, GSM şirketi tarafından beyan edilmesi gerekmektedir.

ÖİV açısından ise, kampanyaya katılacak olan abonelerden tahsil edilip, kampanyayı organize eden kuruma aktarılacak yardım tutarının, özel iletişim vergisine tabi bir telekomünikasyon hizmetinin karşılığı olarak alınmaması nedeniyle, GSM operatörünce düzenlenecek faturalarda ayrıca gösterilmek kaydıyla, fatura bedelinden düşülmek suretiyle, özel iletişim vergisi matrahına dâhil edilmemesi ve fatura bedelinden yardım tutarı düşüldükten sonra, kalan tutar üzerinden 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun (39/a) maddesi uyarınca %25 oranında özel iletişim vergisi hesaplanması gerekmektedir.

Şebeke kaynaklarının kullanıldığı mesaj trafiğinin bedelinin, başış alan kurum yani kampanyayı organize eden kurum tarafından karşılanması halinde, GSM şirketi tarafından kampanyayı

organize eden kurum adına fatura edilecek bedeller üzerinden, katılımcı abonelere fatura edilmesinde olduğu gibi, genel esaslar çerçevesinde katma değer vergisi ve özel iletişim vergisi hesaplanacağı tabiidir.

Yararlanılan Kaynaklar:

- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu
- 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununu
- 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu
- Ankara Vergi Dairesi Başkanlığı 14001-3 sayılı mukteza örneği